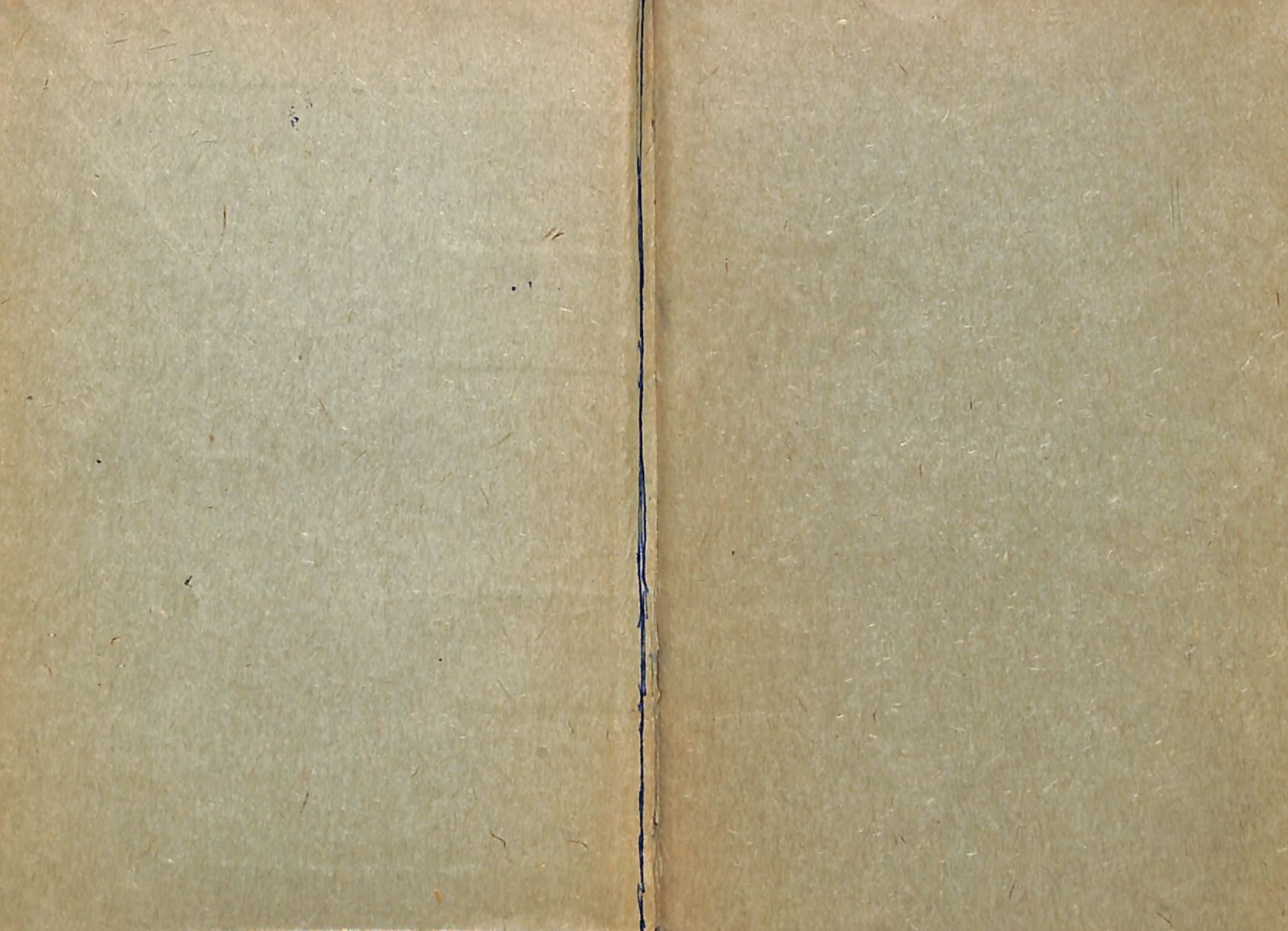

3543

ԵՐԶԱՆԻԿ ՊՐԻՆՏԸ

82
Ա-Բ3

82-7

ՈՒ-Փ3

ւզ

ՕՍԿԱՐ ՌԻԱՅԼԴ

ԵՐԶԱՆԻԿ ՊՐԻՆՑԸ

Թարգմ. անգլերենից

ԵԱՐԴՆ ՄԻՔԱՅԵԼԵԱՆ

95-

ՀՐԵՏԵՐԱԳՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԳԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ԿՈՄԻՏԱՐԻԷՏԻ

ԹԻՖԼԻՍ Ը. 1920

28 JUN 2005

82
n-13

ՕՍԿԱՐ ՈՒՆԵԼԻ 2 NOV 2009

ԵՐԶԱՆԻԿ ՊՐԻՆՑԸ

1002
3675

==

95

ՕՍԿԱՐ ՈՒԱՅԷՂ

ԵՐԶԱՆԻԿ ՊՐԻՆՑԸ

Քաղաքից վեր, բարձր կոթողի վրայ,
կանգնած էր Երզնիկ Պրինցի տաճանը:
Նա զօծուած էր մաքուր սսկու թիթեղ-
ներով, աչքերի տեղ ունէր երկու փայ-
լուն շափուղայ, և մի խոշոր, կարմիր սու-
տակ շողում էր նրա թրի գաստակի վրայ:
Անչափ սքանչելի էր նա:

— Գեղեցիկ է, ինչպէս հողմացոյցի ա-
քաղաղը, Նկատեց Քաղաքային Խորհրդա-
տուններից մէկը, որը տեսչում էր զեղա-
ղէտի համրաւ ձեռք բերել: — Միայն ոչ
նրա չափ օգտաւէտ, աւելացրեց նա, վա-
խենալով, թէ մի գուցէ հասարակու թիւ-
նը համարի նրան անգործնական. և նա
այդպէս էլ չէր:

— Ինչո՞ւ նման չես Երզնիկ Պրինցին,
հարց տւեց մի խելամիտ մայր իր փոք-
րիկ տղային, որ ա՛նպատակ լալիս էր:

— Երջանիկ Պրինցի մաքովն անդամ չի անցնում, որ մի որեւէ բանի համար լայ:

— Ես գո՞հ եմ, որ աշխարհիս երեսին դոնէ մի երջանիկ մարդ կայ, մըթմըթաց մի հիասթափուած մարդ, աչքերը յառելով սքանչելի արձանին:

— Նա ուղղակի հրեշտակի է նման, ասացին Ռըրանոցի երեսաները, երբ դուրս եկան Նկեղեցուց ալկարմիր ուսնոցներով և մաքուր, սպիտակ գոգնոցներով:

— Ի՞նչ գիտէք, ասաց Մաթեմատիկայի ուսուցիչը. — դուք հրեշտակ երբէք չէք տեսել:

— Ո՞հ, մենք տեսել ենք երազներումս, պատասխանեցին երեսաները. և Մաթեմատիկայի ուսուցիչը յոնքերը կիտեց ու դէմքը խոժոռեց, որովհետեւ նրա դուրը չեկաւ, որ երեսաները երազ են տեսնում:

Մի գիշեր քաքաղովը մի փոքրիկ ծիծեռնակ թռաւ: Նրա ընկերները չուէլ էին Եգիպտոս եօթ շարաթ առաջ, իսկ նա յետ էր քնացել, որովհետեւ սի-

րահարուել էր մի գեղեցիկ Եղեգի վրայ: Նա նրան հանդիպել էր վաղ դարնան, երբ նա մի մեծ, գեղին թիթեռնիկի չետեկը ընկած գէպի գետը թռաւ, և այնպէ՞ս էր զրաւուել նրա նըրին իրանով, որ քնաց նրա հետ սիրաբանելու:

— Արդեօք, չսիրե՞մ ես քեզ, ասաց Ծիծեռնակը, որը սիրում էր խօսքից անմիջապէս գործին անցնել, և Եղեգը նրան խոր զլուխ տուեց: Ապա նա նրա չորս կողմը թռիչքներ գործեց, գիպաւ իր թևերով ջրի երեսին ու արծաթէ կոհակներ հանեց: Դա նրա սիրաբանութիւնն էր, որ տեւեց ողջ ամառը:

— Այ տարօրինակ սէր, շշնջացին միւս Ծիծեռնակները: — Չէ՞ որ նա մի զրոշ փող չունի իսկ ազդեականներ՝ անթիւ անհամար: Եւ, իրաւ, ողջ գետը լիքն էր եղեգներով: Ապա, երբ եկաւ աշունը, ամենքը թռան անցան:

Այնուհետեւ, եբ նրանք չուէցին, Ծիծեռնակը իրեն մենակ դրաց ու սկսեց ձանձրանալ իր սիրուհուց:

— Նրա բերանին լեզու չկայ, ասաց նա.— և ես վախենում եմ, որ նա պրծ-
բուհի լինի, որովհետև միշտ քամու հետ
սիրարանութիւն է անում:

Եւ, ճիշտ որ, ամեն անգամ, երբ քա-
մին փչում էր, Եղէզր նազանքով լի բե-
վերաններ էր անում:

— Ընդունում եմ, որ նա անասէր է,
շարունակեց նա.— բայց ես սիրում եմ
ճանապարհորդութիւն անել, հետեապէս,
իմ կինն էլ պիտի սիրի ճանապարհոր-
դութիւնը:

— Կուղե՞ս չուկնք միասին, ասաց նա
վերջապէս Եղէզին. բայց Եղէզը շար-
ժեց իր գլուխը՝ նա շատ էր կապուած
իր տան հետ:

— Դու ինչ հետ խաղ ես արել, բա-
ցականչեց Միթեռնակը: Ես մեկնում եմ
դէպի պիրամիդները: Մնա՛ս բարով: Եւ
նա թաւ անցաւ:

Ոգչ օրը նա թաւ և զիշերը հասաւ
բողաքը:

Ո՞ւր իջնեմ, ասաց նա: Ես հաւատա-

յած եմ, որ քաղաքում պատրաստու-
թիւն են տեսել ինչ ընդունելու համար:
Յանկարծ նրա աչքովն ընկաւ բարձր
կոթողի վրայ կանգնած արձանը:

— Նէնց այստե՛ղ կեջեանեմ, բացա-
կանչեց նա. դէրքը դեղեցիկ է և օղը
բաւականին թարմ:

Ու նա թառեց ու նստաւ Երզնիկ
Պրինցի ոտների արանքում:

— Ես ոսկէ ննջարան ունիմ, շշնջաց
նա ինքն իրեն, երբ շուրջը նայեց ու-
պատրաստուեց քնելու: Նէնց որ գլուխն
ուղում էր դնել իր թևի տակ, ջրի մի
խոշոր կաթիլ վրան ընկաւ:

— Սա՞ ինչ տարօրինակ բան է, բա-
ցականչեց նա.— երկնքում ամպի կտոր
չրկայ, աստղերը՝ ջինջ ու պապղուն, և,
չնայած դրան, տնձրե է դալիս: Ի՞նչաւ
որ, ճիւսիտային Եւթոպայի կլիման ան-
տանելի է: Եղէզը անձրե էր սիրում,
բայց դա նրա եստմոլութիւնիցն էր:

Յետոյ ընկաւ մի նոր կաթիլ:

— Ի՞նչ օգուտ մի արձանից, երբ նա

չի կարողանում ինձ անձրեկից պատսպարել, գոչեց նա.— Գնամ ծխնելոլի մի լաւ ծածկոց գտնեմ: Ու նա վեռեց հեռանալ այդտեղից:

Սակայն, մինչև նրա թևերը արձակելը, բնկաւ մի երրորդ կաթիլ էլ, նա վեր նայեց ու տեսաւ... Ո՞հ ի՞նչ տեսաւ:

Երջանիկ Պրինցի աչքերը լիքն էին արտասուքներով և արտասուքները գլորւում էին նրա ոսկէղօծ ալոթերից: Նրա դէմքը այնքա՛ն գեղեցիկ էր լուսնի շողերի տակ, որ Ծիծեռնակի խիղճը շարժեց:

— Ո՞վ ես դու, ասուց:

— Երջանիկ Պրինցն եմ:

— Ինչո՞ւ ես լալիս, ապա. հարցրեց Ծիծեռնակը: Դու ինձ ծիծ-ծիծ թռչեցիր:

— Երբ ես կենդանի էի, և ունէի մարդկային սիրտ, պատասխանեց արձանը, ես չգիտէի, թէ ի՞նչ է արտասուքը, որովհետեւ ես ապրում էի Sans—Souci*) ապարանքում, ուր վիշտը մոռաք չունէր: Քնկները ես խաղում էի իմ բն-

կերներին հետ ալդու մէջ, իսկ երեկոները՝ դեկավարում պարերը Մեծ Սրահում: Այդու շուրջը բարձր պատնէշ էր քաշած, և ես երբէք չհետաքրքրուեցի հարցնել ի՞նչ կար նրա յետևը՝ շուրջս ամեն ինչ այնքա՛ն սքանչելի էր: Իմ պալատականները անունս դրին Երջանիկ Պրինց, և, իսկապէս, ես երջանիկ էի, եթէ հաճոյքը երջանկութիւն է: Այսպէս ես ապրեցի, այսպէս էլ վախճանուեցի: Եւ, այժմ, երբ ես մեռած եմ, նրանք ինձ դրին այստեղ, այնքա՛ն բարձր, որ ես կարողանում եմ տեսնել իմ քաղաքի բոլոր ալլանդակութիւններն ու թշուառութիւնները, և, թէեւ իմ սիրտը արճից է շինած, այնուամենայնիւ, ես չեմ կարողանում զրսպել իմ արտասուքները:

— Ինչպէ՞ս, մի՞թէ նա ձուլ ոսկուց չէ, ասաց Ծիծեռնակն ինքն իրեն: Նա այնքան քաղաքավարի էր, որ բարձր ձայնով անձնական նկատողութիւն չէր անի:

— Այնտեղ, հեռու, շարունակեց արձանը մեղմ, քաղցրալուր ձայնով.— այնտեղ

*) Sans-Souci՝ անոգ:

հեռու, մի աղքատ տուն կայ: Պատու-
հաններինց մէկը բայ է և ես կարողա-
նում եմ տեսնել սեպանի կողքին նստած
մի կին: Նրա գէմքը նիհար է ու վախ,
ձեռները կոպիտ ու կարմրաներկ, ասեղ-
ներով ծակծկած, որովհետեւ նա կար ա-
նոց է: Նա անուածադիկ է ասեղնա-
գործոմ թաղուհու շքախմբի ամենաչըը-
նաղ օրիորդներից մէկի կերպասէ հա-
զուստի վրայ՝ առաջիկայ պալատական
պարահանդիսին հաղնելու համար: Սե-
նեակի անկիւնում, մահեակալի վրայ, հի-
ւանդ պառկած է նրա փոքրիկ տղան:
Նա տաքութեան մէջ է և խնդրում է,
որ մայրը իրեն նարինջ տայ: Իսկ մայրը
դետաջրից բացի, ուրիշ ոչինչ չունի նը-
րան տալու, ու նա լալիս է: Ծիծեռնակ,
Ծիծեռնակ, դու փոքրիկ Ծիծեռնակ,
չե՞ս տանի դու նրա հաժար թրիս գաս-
տակի վրայի սուտակը: Ոտներս ամրա-
ցրուած են այս պատուանդանին և ես տե-
ղիցս չեմ կարող շարժուել:

— Ինձ Եղիպտոսում սպասում են,

ասաց Ծիծեռնակը.— Իմ ընկերները Նե-
ղոսի վրայ յետ ու առաջ են թռչում ու
զբուցում փարթամ լոտոսների հետ:
Ծաւտով նրանք քնելու կերթան Մեծ
Արքայի դամբարանը: Այնտեղ հանդուժ
է ինքը, թաղաւորը իր նկարագրող գա-
գողի մէջ: Նրան պարուրել են զեղին
բաթանի մէջ և զմրեւ անուշահոտ խո-
տերով: Նրա պարանոցին բաց կանաչա-
գոյն տապաքարէ շղթայ է ձգուած, և
նրա ձեռները նման են թռչնած տերե-
ւերի:

— Ծիծեռնակ, Ծիծեռնակ, դու փոք-
րիկ Ծիծեռնակ, ասաց Պրինցը.— Չե՞ս
ճշայ ինձ հետ մի զիշեր ես ու չե՞ս
լինի իմ սուրհանդակը: Տղան այնքա՛ն
ծարաւ է և մայրը այնքա՛ն արտում:

— Չեմ կարծում, որ երեխաները ինձ
համար սիրելի լինին, պատասխանեց Ծի-
ծեռնակը:— Անցեալ տմտեւ, երբ ես դետի
վրայ էի ապրում, երկու դաժան տղայ
կար՝ ջաղացպանի ուղիները, որոնք միշտ
բարեր էին նետում գէպի ինձ: Նրանք

երբէք ինձ չէին զիպչում, իհարկէ. մենք ծիծեռնակներս կերած-կորած չենք, մանաւանդ որ իմ ցեղն էլ յայտնի է իր հարպիկութեամբ. յամենայն դէպս դանրանց կողմից անպատկառութիւն էր:

Սահայն Երզնայի Պրինցը այնքան տրտաւր տեսք ունէր, որ փոքրիկ Ծիծեռնակի դուրձը շարժեց:

— Այստեղ շատ ցուրտ է, ասաց նա, բայց և այնպէս ես կ'աւանդեմ ձի գիշեր ևս և կ'իյնիմ քո սուրհանդակը:

— Շնորհակալ եմ, փոքրիկ Ծիծեռնակ, ասաց Պրինցը:

Ու հանեց Ծիծեռնակը իր կառուցով Պրինցի թրից խոշոր սուտակը և, կտցին բռնած, օլացաւ ու անցաւ քաղաքի տանիքների վրայով:

Նա անցաւ մայր եկեղեցու դմբէթի կողքով, ուր սպիտակ, մարմարէ հրեշտակներն են քանդակագործուած: Նա անցաւ պալատի մօտով ու լսեց պարահանդիսի աղմուկը: Մի չքնաղ կոյս դուքս եկաւ պատշգամբն իր սիրահարի հետ:

— Ի՞նչ սքանչելի են աստղերը, ասաց օրրահարը կոյսին. և ինչքա՞ն սքանչելի է սիրով ուժը:

— Յոյս ունեմ իմ հազուատը մինչև Պալատական պարահանդէսը պատրաստ կ'լինի, պատասխանեց կոյսը:— Նոյն պատահել եմ, որ վրան անուածադիկներ ասեղնագործեն, իսկ կաք անողները՝ այնքան ծալլ են:

Նա անցաւ դեռի վրայով ու տեսաւ նաւերի կայմերից կախած լապտերները: Նա անցաւ Գետտօի*) վրայով ու տեսաւ ծեր չրէաներին միմեանց հետ առևտրական պայմաններ կապելիս և պըղընձէ կշեռքների վրայ գրաւներ քաշելիս: Վերջապէս նա հասաւ աղքատիկ տնակն ու ներս նայեց: Մանուկը տաքութեան մէջ թաւալուում էր անկողնումը և մայրը խոր քնել էր, այնքա՞ն նա յոգնած էր: Նա ներս թռաւ ու խոշոր սուտակը դրեց սեղանի վրայ, կնոջ մատնոցի կողքին: Ապա զգուշութեամբ թրուչ-

*) Գետտօ — շրջական թաղ առհասարակ:

կօտեց մահնակալի շուրջն ու իբր թևերով հոգահարեց մանուկի ճակատը:

— Ինչքա՞ն զովացայ ես, ասաց տղան.
— Ուրեմն ես կլաւանամ, ու խորատու-
ղուեց քաղցր քնի մէջ:

Ապա Միծեռնակը դարձաւ դէպի եր-
ջանիկ Պրինցն ու պատմեց իրան՝ ինչ որ
արեւ էր:

— Ա՛յ քեզ տարօրինակ բան, նկա-
տեց նա.— Այժմ միանգամայն ինձ տաք
եմ զգում, թէ ես այսպէս յուրտ է:

— Իա նրանից է, որ դու բարի գործ
ես կատարել, ասաց Պրինցը: Ու փոքրիկ
Միծեռնակը սկսեց մտածել և ապա քնեց:
Մտածմունքը միշտ նրան քուն էր բե-
րում:

Երբ օրը բացուեց նա թաւ դէպի գե-
տնն ու յղաց:

— Սա ի՞նչ տարօրինակ երևոյթ է, ասաց
Թռչնարանութեան Պրօֆէսսորը կամրը-
շով անցնելիս.— Զմեռը Միծեռնակ:

Եւ նա մի երկար նամակ գրեց դրա
մասին տեղական թերթում: Ամենքը ջի-

տասներ հանեցին այդ նամակից, որով-
հետեւ նամակը լիքն էր այնպիսի խօս-
քերով, որոնց իմաստը չէին կարողանում
հասկանալ:

— Այս գիշեր ես մեկնում եմ դէպի
Եգիպտոս, ասաց Միծեռնակը, և այդ հե-
ռանկարը նրա տրամադրութիւնը բար-
ձրացրեց: Նա այցելեց բոլոր հրապարա-
կական արձանները և երկար ժամանակ
նստեց եկեղեցու զանգագետան ծալքին:
Ուր դնում էր՝ ճնճողովները ծլւում էին
ու ասում միմեանց:

— Սա ի՞նչ անուանի օտարական է.—
Եւ դա նրան մեծ հաճօք էր պատճա-
ռում:

Երբ ծաղեց լուսինը, նա վերադարձաւ
դէպի Երջանիկ Պրինցը:

— Ունի՞ս որևէ պատուէր Եգիպտոս
տանելու, բացականչեց նա.— Ես իսկոյն
մեկնում եմ:

Միծեռնակ, Միծեռնակ, դու փոքրիկ
Միծեռնակ, ասաց Պրինցը.— Զմեռը կարող
մեզ մօտ մի գիշեր անալ:

1002
5695

— Ինչ սպասում են Եզրիպտոսում,
պատասխանեց Միթեռնակը, — վազն իմ
բնիկներն են պիտի թռչին դեպի Նեղոսի
Երկրորդ Ջրվեժը: Այնտեղ, եղեգնների
մէջ, պառկել է գետաձին և մի մեծ գը-
րանիտէ գահի վրայ բաղմել է Մեթնոն
Աստուածը: Ողջ գիշերը նա դիտում է
աստղերը և երբ ծագում է լուսաստղը՝
նա բերկրանքից ազազակում է ու ապա
լռում: Կէսօրին դեղին առվածները գե-
տափն են իջնում ջուր խմելու: Նրանց
աչքերը կանաչ ծովաքարերի են նման և
նրանց մռնչիւնը ուժեղ է, քան չրվեժի
մռնչիւնը:

Միթեռնակ, Միթեռնակ, դու փոքրիկ
Միթեռնակ, ասաց Պրինցը. — Հեռու քա-
ղաքի ծալրին, մանսարդում*) տեսնում
եմ մի երիտասարդի: Նա կուսեցել է թղթ-
թերով ծածկուած գրասեղանի վրայ և
նրա մօտ, բաժակի մէջ, դրած է թառա-
մած մանուշակների մի փուռը: Նրա մա-
ղբը դարչնագոյն և ու գանգուր և նրա

շրթունքները կարմիր են, ինչպէս նու-
որ և աչքերը խոշոր են ու խոհուն: Նա
աշխատում է վերջացնել իր պիեսը Թատ-
րոնի Կառավարչի համար, սակայն դրա
համար չափից դուրս ցուրտ է: Բուխա-
րու մէջ կրակ չկայ և քաղցը սպառել է
նրա ուժը:

Ես կ'մնամ քեզ մօտ մի գիշեր ևս, ա-
սաց Միթեռնակը, որն իսկապէս մի լաւ
սիրա ունէր:

Մի սուտակ էլ նրա՝ համար տանեմ:

— Աւա՛ղ, ետ ալլես սուտակ չունիմ,
ասաց Պրինցը. — եղած չեղածս՝ աչքերս
են: Նրանք շինուած են հազազիւտ շա-
փիւղաներից,՝ բերած Հնդկաստանից հա-
ղաք տարի սրանից առաջ: Կտուցովդ հա-
նիր դրանցից մէկը և տար տուր նրան:
Նա կ'ծախի այդ աշխատանքին և ու-
տելիք ու վառելիք կ'գնի ու կ'վերջացնի
իր գրութիւնը:

— Սիրելի՛ Պրինց, ասաց Միթեռնակը.
— ես անկարող եմ այդ անել. ու սկսեց
լալ

*) Մանսարդ — տանիքի տակը սննտակ:

— Ծիծեռնակ, Ծիծեռնակ, դու փոքրիկ Ծիծեռնակ, ասաց Պրինցըր.— Կատարի՛ր, ինչ հրամայում եմ քեզ:

Ու Ծիծեռնակը հանեց կտուցով Պրինցի աչքն ու թռաւ դէպի ուսանողի մանսարգը: Միանգամայն հեշտ էր ներս մտնելը, որովհետեւ սանիքը ճեղքուած ունէր: Նա այդտեղից ներս ցատկեց ու մրտաւ սենեակը: Երիտասարդը առել էր պուխր ամբերի մէջ, ուստի չլսեց թռչունի թռիչքի ձայնը և երբ աչքերը բարձրացրեց՝ իր թռուածած մանուշակների մէջ մի սքանչելի շափուղայ գտաւ:

— Սկսում են արգէն ինձ գնահատել, բացականչեց նա. — Երևի սա մի որեէ խոշոր երկրպագու է ուղարկել: Հիմա որ ես կաւարտեմ իմ պիեսը, ու նրա դէմքը փայլեց երջանկութիւնից:

Հետևեալ օրը Ծիծեռնակը թռաւ դէպի նաւահանգիստը: Նա նստեց մի մեծ նաւի կայմի վրայ ու սկսեց դիտել, թէ ինչպէս նաւաստիները թոկերով նաւախորշից մեծ-մեծ արկղներ են դուրս բաշում:

— Քաշէ՛ք, վե՛ր, դուռն էին նրանք ամեն մի արկղը հանելիս:

— Ես մեկնում եմ դէպի Եգիպտոս, բացականչեց Ծիծեռնակը. սակայն բոլոր չղարձրեց նրա վրայ, ու երբ ծալեց լուսինը նա լեւ թռաւ դէպի Երջանիկ Պրինցըր:

— Եկել եմ քեզ մնաս բարով առելու, բացականչեց նա:

— Ծիծեռնակ, Ծիծեռնակ, դու փոքրիկ Ծիծեռնակ, ասաց Պրինցըր.— Ձեռքս մտաւ մի գիշեր ևս:

— Արդէն ձմեռ է, պատասխանեց Ծիծեռնակը. — Եւ շուտով ռաւը ձիւն կգայ այստեղ: Եգիպտոսում տաք արեւը շոյում է կանաչ արմաւենիներին և կոկորդիլոսները պառկել են տղմի մէջ ու ծոյլ-ծոյլ նայում են չորս կողմը: Իմ ընկերները բռն են շինում Բահայրէկի*) ճանապարհ և վարդապոյն ու սպիտակ աղաւնիները նայում են նրանց ու մնում:

*) Սիրիայում մի քաղաք է, որ յայտնի է Արեւին նուիրած մի հսկայական տաճարով: Այժմ անբաշտ:

— Սիրելի Պրինց, ես պիտի գնամ, իսկ քեզ երբէք չեմ մոռանայ և եկող դարնան քեզ համար կրեմ երկու անգին քար՝ տուածներիդ փոխաբէն: Սուտակը կլինի աւելի կարմիր, քան կարմիր վարդը և շափուղան կլինի կապուտ, ինչպէս անհուն ծովը:

— Ներքե, սկսեալսմ, ասաց Երջանիկ Պրինցը, մի փոքրիկ լուցկէվաճառ աղջիկ կայ: Նրա լուցկիները առուի մէջ են բնկել ու փչացել: Հայրը կծեծի նրան, եթէ նա փող չբերի տուն, և նա լալիս է: Նա ոչ կոշիկ ունի և ոչ էլ գուլպայ, և նրա փոքրիկ գլուխը բաց է: Հանի՛ր իմ միւս աչքը և տո՛ւր նրան, ու հայրը նրան չի՛ ծեծի:

— Ես կմնամ քեզ մօտ մի գիշեր ևս, ասաց Միծեռնակը.—բայց քո աչքերը չեմ կարող հանել: Դու միանգամայն կոյր կմնաս:

— Միծեռնակ, Միծեռնակ, դու փոքրիկ Միծեռնակ, ասաց Պրինցը.—Արա՛ ինչ քեզ հրամայում եմ:

Եւ հանեց նա Պրինցի միւս աչքն ու թռաւ: Նա սլացաւ լուցկէվաճառ աղջրկայ կողքով ու դրեց անդին քարը նրա ափի մէջ:

— Ի՛նչ գեղեցիկ ապակու կտոր է, բացականչեց փոքրիկ աղջիկը. և նա, ծիծաղը գէմքին, վերադարձաւ տուն:

Ապա Միծեռնակը եկաւ Պրինցի մօտ:

— Այժմ դու կոյր ես, ասաց Պրինցը, ախուհետե ևս կմնամ քեզ մօտ ընդմիշտ:

— Ձե՛ փոքրիկ Միծեռնակ, ասաց Պրինցը, դու պիտի գնաս Եգիպտոս:

— Բեզ մօտ պիտի մնամ ընդմիշտ, ասած Միծեռնակը ու քնեց նրա ոտների տակ:

Հետեւեալ օրը մինչև լոյս նա նստեց Պրինցի ուսերի վրայ ու պատմեց՝ ինչ տեսել էր օտար երկրներում: Նա պատմեց նրան կարմիր իրիճներին*), որոնք երկայն կարգերով շարուած են Նեղոսի ափերին ու կտուցներովը ոսկէ ձկնիկ տանում. սֆինքսից, որը հին է, ինչպէս

*) Իբիս—Եգիպտական արագիւն:

ինքը՝ աշխարհն ու ապրում է անապատում ու դիտէ ամեն ինչ. վաճառականներից, որոնք քայլում են հանդարտ իրենց ուղտերի հետ, սաթէ տէրողորմեան ճեռներին. Լուսնէ Լերան թաղաւորից, որք սէ է, ինչպէս Երեսոսի փայտը, ու երկրապագութիւն է տալիս մի խոշոր բիրեղի. կանաչ մեծ օձից, որ քնել է արմաւենու վրայ ու քսան քաւքմ է պահում, որ իրեն մեղքահաց տան. թղուկներից, որոնք նաւորդում են մեծ լճի մէջ, խոշոր, տափակ տերեւների վրայ նստած ու միշտ կռիւ մղում թիթեռնիկների հետ:

— Միրուն, փոքրիկ Ծիծեռնակ, ասաց Պրինցը.— դու ինչ պատմում ես զարմանալի արարածներից, սակայն ամեն ինչից աւելի զարմանալին՝ մարդկային տառապանքն է: Աւելի մեծ Խորհուրդ, քան Թշուառութիւնն է, դոյութիւն չունի: Սաւառնի՛ր իմ քաղաքի վրայով, փոքրիկ Ծիծեռնակ, ու պատմիր ինչ քո տեսածը:

Ու սաւառնեց Ծիծեռնակը մայրաքաղաքի վրայով ու ահաւ. հարուստներին զուարճանալիս իրենց սքանչելի ապարանքներում, մինդեւ աղքատները նստել էին դարձասների առաջին: Նա թռաւ նեղ փողոցներն ու տեսաւ անօթի երեխաների զունաւ գէմքերը՝ անտարբեր դէպի մութ փողոցները լսած աչքերով: Կամրջի կամարի տակ երկու փոքրիկ մանուկ փաթաթու էլ էին միմեանց՝ տաքահալու համար:

— Ինչքան սոված ենք, ասում էին նրանք:

— Զի՛ կարելի այստեղ պառկել, բռնաց պահապանք. ու նրանք նորից գրնացին թափառելու անձրեւի տակ:

Ապա նա թռաւ Պրինցի մօտ ու պատմեց, ինչ տեսել էր,

— Ես ծածկուած եմ ճաքուր սոկով, ասաց Պրինցը. — չանիր ոսկին շերտ առ շերտ, ու տաւ իմ աղքատներին. կենդանի մնացածները միշտ կարծում են, որ ոսկին նրանց կերչանկայնի:

Ծիծեռնակը կտուցով պոկեց մաքուր ոսկին շերտ առ շերտ, մինչև որ Պրինցը դորշ ու մռայլ դարձաւ։ Մաքուր ոսկին շերտ առ շերտ, բաժանեց աղքատներին, և երեխաների դէմքերը աւելի վարդապնդեցին ու նրանք սկսեցին ծիծաղել ու փողոցում խաղալ։

— Այժմ որ հաց ունինք, բացականչեցին նրանք։

Այնուհետև ձիւն եկաւ և ձիւնից չէտոյ սառնամանիք արաւ։ Փողոցները կարծես արծաթաշէն լինէին՝ այնքա՛ն պրփրաւորուն էին ու շողշողուն։ Սառցէ երկայն պտուկները, բիւրեղեայ դաշտիների նման, կախուել էին տանիքների առանձններից, մարդիկ դուրս էին գալիս աներից մուշտակների մէջ, և փոքրիկ աղաները կարմիր գլխարկներով սահում էին սառուցի վրայ։

Խեղճ Ծիծեռնակը աւելի ու աւելի էր մբռում, իսկ Պրինցից չէր ուղղում հեռանալ՝ այնքա՛ն սիրում էր նրան։ Նա հացթուխի դրան առաջին փշրանքներ էր

հաւաքում, երբ հացթուխը չէր նկատում, և թւերը թափահարելով աշխատում էր տաքանալ։

Ստիպեց վերջապէս նա զգաց, որ մահը մօտենում է։ Եղած ոչոք հերիք արաւ միայն Պրինցի ուսը բարձրանալու։

— Մնաս բարձ՝ սիրելի՛ Պրինց, շըշնջաց նա.— թոյլ կտո՞ւ ձեռքդ համբուրել։

— Ես գոհ եմ, որ դու վերջապէս մեկնում ես Եզիպտոս, փոքրիկ Ծիծեռնակ, ասաց Պրինցը.— դու շատ երկար մնացիր այստեղ, բայց դու պիտի համբուրես իմ շրթուքները, որովհետև ես քեզ սիրում եմ։

— Ես Եզիպտոս չեմ գնում, ասաց Ծիծեռնակը.— Ես գնում եմ դէպի Մահուան Օթեանը։ Մահը և քունը եղբայրներ են, այնպէս չէ։

Եւ նա համբուրեց Երջանիկ Պրինցի շրթուքներն ու մահացած բնկաւ նրա ոտների տակ։

Այդ ըոպէին մի տարօրինակ պալթուն

լսուեց արձանի ներսից, կարծես թէ մի բան շարժուեց: Աշտնէ սիրտն էր դա, որ երկու մասի էր կիսուել: Իսկապէս սարսափելի սառնամանիք էր:

Հետեւեալ օրը, կանուխ, Քաղաքագլուխը Քաղաքային Խորհրդատուներին հետ դրօսնում էր ներքեւ՝ սկսելու: Կոթողի մօտով անցնելիս Քաղաքագլուխը բարձրացրեց գլուխն ու նայեց արձանին:

— Տէ՛ր Աստուած, ի՞նչ ողորմելի տեսք ունի Երջանիկ Պրինցը, ասաց նա:

Իրա՛ւ, ինչ ողորմելի է, բացականչեցին Քաղաքային Խորհրդատուները, որոնք միշտ համակարծիք էին Քաղաքագլխի հետ. ու նրանք բարձրացան արձանին նայելու:

— Թրիցը սուտակը բնկել է, աչքերն անհետացել են ու նա այլևս ռեփէզօժ չէ, ասաց Քաղաքագլուխը. — Իսկապէս նա մի քիչ աւել է, քան աղքատը:

— Մի քիչ աւել է, քան աղքատը, ասացին Քաղաքային Խորհրդատուները:

— Ու նրա ոտների տակ մի բալթովին սատկած թռչուն կա, շարունակեց

Քաղաքագլուխը: Հարկաւոր է մի լայտարարութիւն բաց թողնել, որ թռչուններին արգելւում է այստեղ ստակել:

Եւ Քաղաքային Քարտուղարը գրի առաւ այդ առաջարկը:

Ու տապալեցին Երջանիկ Պրինցի արձանը:

— Քանի որ նա այլևս ղեղեցիկ չէ, հետեւապէս օգտակար էլ չէ, ասաց Գեղագիտութեան Պրոֆէսօրը՝ համալսարանում:

Ապա հալեցին արձանը հնօցի մէջ, և Քաղաքագլուխը Խորհրդարանում ժողով դումարեց՝ վճռելու, թէ ինչ անեն մետաղը:

Իհարկէ, մի այլ արձան պիտի շինենք, ասաց նա. — Եւ դա թող լինի հէնց իմը:

— Իմը, ասացին Քաղաքային Խորհրդատուներից ամեն մէկը ու կռուեցին:

Վերջերս լսեցի, որ մինչև օրս էլ դեռ կռւում են:

— Տարօքինա՛կ բան, ասաց բանւորների չսկիւր ձուլարանում. — Այս կոտ-

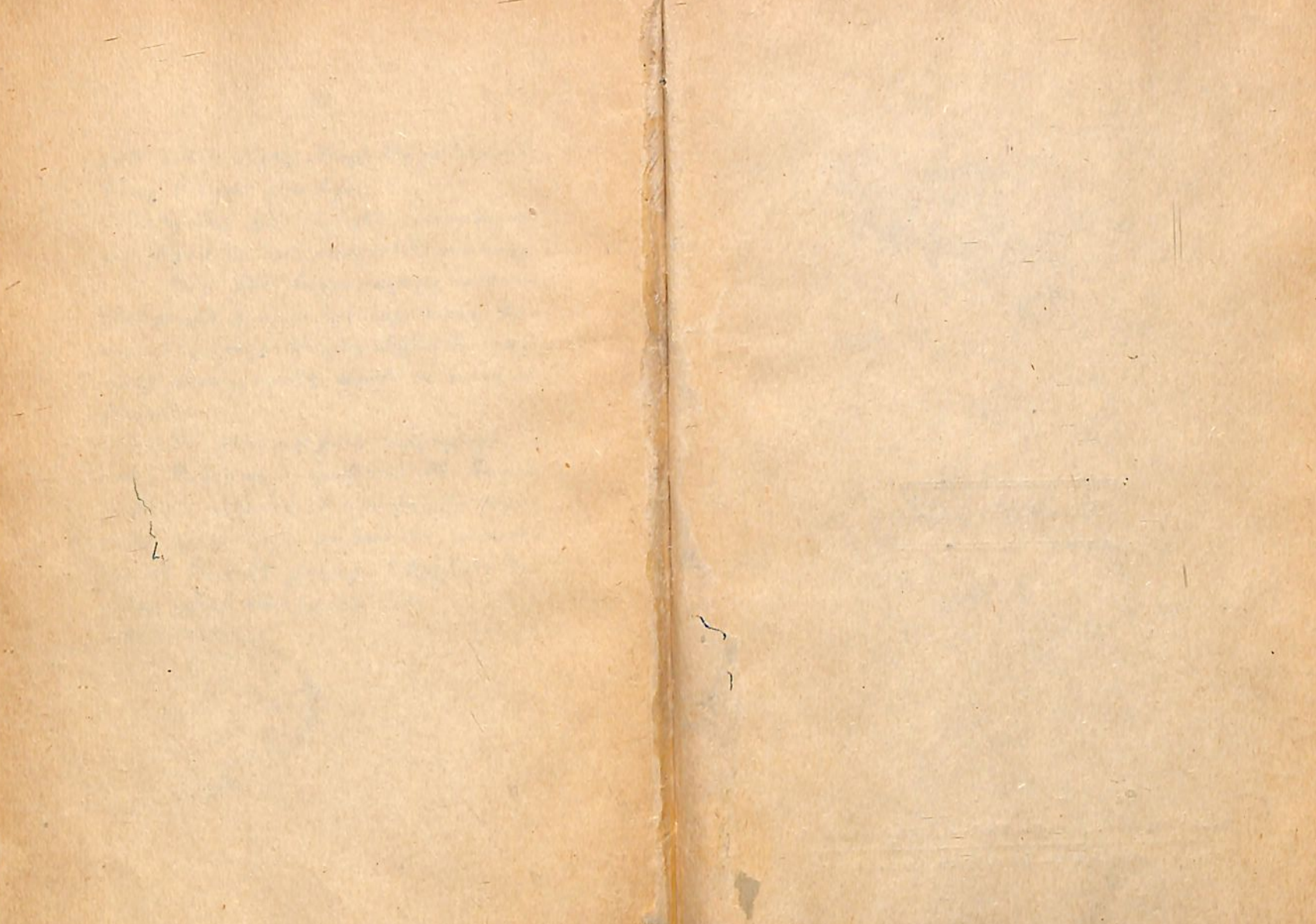
րած արճեկ սիրտը հնոցի մէջ չի հալւում:
Պէտք է նրան դէն ձգել:

Ու նրանք դէն ձգեցին աղբակոյտը,
ուր ընկած էր նաև սատկած Ծիծեռնակը:

— Բե,ր ինձ մայրաքաղաքի ամենա-
թանգազին իրերից երկուսը, ասաց Աս-
տուած Իր չրեշտակներից մէկին: Ու չրեշ-
տակը բերաւ արճեկ սիրտն ու սատկած
թռչունը:

— Բո ընտրութիւնն արդարացի է,
ասաց Աստուած,— որովհետեւ Իճ Արքա-
յութեան պարտիդում այս փոքրիկ թռ-
չունը պիտի երգէ յաւիտեանս յաւիտե-
նից ու Իճ ոսկէ քաղաքում Երչանիկ Պը-
րինցը պիտի փառարանի ինձ:

Գին է 10 բար.

Տպար. Կենտր. Հովհ. Կարա. Մանգիտ, Արմենիայի ի. 2

Թիսոգր. Կենտրալն. Արմենիս. Կոմիս., Մոսկվա, Արմենիսկի քաղ. 2

Կարա, էր

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0169433

